

együttműködésre, könnyen integrálhatók, és szükség esetén kiegészíthetők legyenek. A munka folyamán rendkívül fontos az együttműködés. Ezt bizonyítja, hogy az archiváltulajdonosok, a szolgáltatók, a beruházók, az egyetemek és az alkalmazott kutatási intézetek egyaránt részt vesznek a tesztelésben, az archiválási problémák közvetlen megnevezésében, és a kutatás szabályainak kidolgozásában.

Az archiválás célja, hogy megőrizzenek minden gyűjteményt, ezzel létrehozva egy olyan kulturális vagyont, amely használata során jövővelmet generálva képes fedezni a további fejlesztésekkel kapcsolatos kiadásokat. A végcél a következő: ellátni az összes dokumentumot metaadatokkal, tisztázni

a jogi kérdéseket, helyreállítani a dokumentumok minőségét, és biztosítani a kereskedelmi és nyilvános elérést. A kérdésekkel kapcsolatban részleges megoldások már léteznek, de még nem sikerült megtalálni a gazdaságilag és jogilag egyaránt megfelelő modellt. Ma egy kisebb egységekből álló, hosszú távú páneurópai együttműködés tűnik a legideálisabbnak. A PrestoSpace törekvése a termékek és szolgáltatások automatizált megvalósítása, és a hozzáférés Európa különböző audiovizuális gyűjteményeihez.

/TERUGGI, Daniel: Can we save our audio-visual heritage? = *Ariadne*, 39. köt. 4. sz. 2004. <http://www.ariadne.ac.uk/issue39/teruggi/>

(Budaházy Ibolya)

A könyvtárak is szenvedtek a szökőár csapásától

Több mint 220 000 halottat hagyott maga után a 2004. december 26-án pusztító szökőár Dél-Ázsia nyolc és Afrika négy országában. A könyvtárak is sokat szenvedtek.

Srí Lanka

Itt 177 iskolai és 53 közkönyvtár, valamint 68 hitközségi könyvtár pusztult el vagy károsodott jelentős mértékben. A felmérés a 2005. január 6-i helyzetet tükrözte, ezért nem tekinthető teljesnek. A január 6. és 10. között tartott válságtanácskozáson egy bizottság felállítását határozták el a károk pontos felmérésére, és a helyreállítás megindítására. Ennek tagja lett többek között *Susanne Ormager*, az UNESCO tanácsadója, *Russel Bowden*, az IFLA tiszteletbeli tagja, továbbá a Srí Lanka-i Nemzeti Könyvtár és Könyvtáros Egyesület pár képviselője.

A bizottság felhívást bocsátott ki, amelyben könyveket, mozgókönyvtárakat és számítógépeket kért a károk pótlására. Több felajánlás érkezett angol nyelvű könyvek küldésére; ezt azonban a kormány elhárította, mondván, hogy az érintett lakosság nem tud angolul olvasni. A cél az lenne egyébként, hogy a helyreállításon túl megragadják az alkalmat a számítógépes hálózat kiépítésére.

Néhány könyvtári épület az érintettek közül megmaradt, bár a berendezés és az állomány tönkrement. Ezért például a Kinniyában működő köz-

könyvtár épületében szükségkórházat rendeztek be a szennyezett hordalék kitakarítása után.

A Srí Lanka könyvtárait ért pusztításról *Dilmani Warnasuriya*, az Industrial Technology Institute (Colombo) igazgatója személyes beszámolót adott. A váratlan katasztrófa legsúlyosabb csapása az emberi életet érte. A halottak tízezrei mellett a túlélők is életük végéig viselni fogják az őket ért megpróbáltatás nyomait. Az intézet munkatársai közül is meghalt egy házaspár kislányukkal együtt; árván maradt fiacskájukat a kollégák vették gondjukba. Az első pillanatokban a könyvtárakat ért bajok háttérbe szorultak, a könyvtárosok azonban hamar rájöttek, ha nem ők, hát senki sem fog ez ügyben fellépni. Warnasuriya is bekapcsolódott a bizottság munkájába. A károk felmérése során szomorú kép tárult a szeme elé. A könyvtárosok itt-ott próbálták szárítgatni az elázott és halomba hanyt könyveket, erről azonban lebeszéltek őket. Inkább az elveszett és tönkrement dokumentumok listáját javasolták összeállítani, hogy ennek alapján kísérelhessék meg az állományokat az adományokból ismét felépíteni.

Indonézia

Szumátra szigetén Aceh tartományban volt a legsúlyosabb a pusztítás: az iskolák 50%-át lerombolta a szökőár. Az eltűntek között legalább 1000 pedagógus is szerepelt. A tartományi könyvtár igazgatója, felesége és két gyermeke ugyancsak

közöttük volt, 50 kollégájával együtt. Az épület földszintjén lévő állomány és felszerelés tönkrement, a vadonatúj bibliobusszal egyetemben. Bár a parttól kissé távolabb lévő Banda Aceh-i egyetem épületei csak kisebb károkat szenvedtek a földrengéstől, 176 oktató és adminisztratív munkatárs, valamint több száz hallgató halt meg. A közkönyvtári hálózat teljességgel elpusztult, a leg súlyosabb csapás azonban a személyzet elvesztése. Mindenekelőtt a szakembereket kell pótolni, utána kezdődhet az állományok helyreállítása. Az apokalipszis csak néhány percig tartott, de sok évbe telik, amíg a sebek begyógyulnak.

India és egyéb országok

Úgy látszik, India, Banglades, Thaiföld, Malajzia, a Maldív-szigetek, a Seychelle-szigetek, Mianmar, Szomália, Tanzánia és Kenya könyvtárai nem szenvedtek jelentősebb károkat. A madrászi Egyetemi Könyvtárban – amelyet valaha Ranganathan

vezetett – a víz a földszintig ért, de kárt nem okozott. A Chittagongi Könyvtár (Banglades) épületében a korábbi földrengések okozta repedések tovább nyíltak, ezért – félve az összeomlástól – a könyvtárosok kimentették a berendezést és az állományt.

Az IFLA felhívást bocsátott ki, hogy tagjai az illetékes nemzeti és nemzetközi szervezeteken keresztül járuljanak hozzá a segélyakciókhoz. Az American Library Association elnöke is kifejezte együttérzését, s közölte, hogy az amerikai könyvtárosok támogatni fogják a segélyszervezeteken keresztül a helyreállítást.

/South Asian libraries hit hard by tsunami. = American Libraries, 36. köt. 2. sz. 2005. p. 10–12.

WARNASURIYA, Dilmani: When the tsunami struck Sri Lanka. = Library Hi Tech News, 22. köt. 2. sz. 2005. p. 21–22./

(Papp István)

A könyvtárak életet mentenek Irakban

Az Egyesült Államok Külügyminisztériuma támogatásával 2001 elején jött létre a szakmai kapcsolat az *East Tennessee State University (ETSU)* keretében működő *Quillen College of Medicine* és három észak-iraki orvosképző intézet között. Az ETSU azt a feladatot kapta, hogy segítse újjáépíteni a viszonylag nyugodt kurd területeken partnerintézeit. 2003 októberében az iraki dékánok amerikai látogatásuk során első és legfontosabb igényként az orvosi szakirodalom iránti szükségletet jelentették be.

Az ETSU orvosi könyvtárának igazgatója 2003 decemberében utazott Irakba, magával víve 12 000 dollár értékű orvosi szakkönyvet és CD-ROM-ot. A három meglátogatott képzőintézet és orvosi könyvtára hanyatlásnak indult Szaddam Husszein uralma alatt. Az elavult és szegény állomány, a gyenge technikai felszereltség indította az orvosi iskolák vezetőit arra, hogy mindenekelőtt szakirodalmat, tantermi felszerelést kérjenek. Az információ, a szakkönyvek iránti igény óriási. Az ETSU azon van, hogy a jövőben is segítse az iraki orvosképzést dokumentumokkal, számítógépekkel, internetes hozzáféréssel.

Az amerikai hadsereg egészségügyi szolgálata a tikriti kórházakat és orvosképző intézetet látta el egyebek között szakirodalommal. Tikritben a 600 diák számára csak néhány példány áll rendelkezésre a legfontosabb tankönyvekből, az online információelérés szinte lehetetlen. Folyóiratok öt éve nem járnak. Az egyetlen internetkapcsolaton Szaddam idején még az US National Library of Medicine hozzáférése is tiltva volt. Problémát jelent a könyvtári személyzet felkészületlensége: a könyvtáros és beosztottja csak arabul tud.

Az Egyesült Államokban mozgalom bontakozott ki az egészségügyi iskolák és intézmények könyvtárai körében annak érdekében, hogy könyvadományokkal támogassák az újjáépülő iraki egészségügyet. Könyvek, folyóiratok, számítógépek érkeznek ajándékba, s mindezek biztató kezdetet jelentenek. Az iraki orvosi iskoláknak és könyvtáraknak azonban még hosszú utat kell megtenniük, hogy eredményesen szolgálhassák a gyógyító tevékenységet.

/STRUTIN, Michal: Libraries saving lives in Iraq. = American Libraries, 36. köt. 2. sz. 2005. p. 40–42./

(Papp István)